

રાજેશ માંજુ આઈ.એ.એસ.
વાહન વ્યવહાર કમિશનર

વાહન વ્યવહાર કમિશનર

ગુજરાત રાજ્ય

બ્લોક નં. ૬, બીજે માળ,

ડૉ. જીવરાજ મહેતા ભવન,

ગાંધીનગર - ૩૮૨ ૦૧૦

ટેલિ. : ૦૭૯-૨૩૨ ૫૧૩૬૧,

ફેક્સ : ૦૭૯-૨૩૨ ૫૧૩૬૨

Email : commi-trans@gujarat.gov.in

નં.- રોડસેફ્ટી/સ્કુલવાન માર્ગસલામતી/ ૨૪૪૬

તારીખ:-

13 MAY 2024

વિષય:- સ્કુલોમાં બાળકોને લાવવા-લઇ જવામાં પરિવહનમાં
માર્ગસલામતી સુનિશ્ચિત કરવા બાબત.

સંદર્ભ:- ૧.અત્રેની કચેરીના પરિપત્ર ક્રમાંક:-
સીઓટી/એમવીપી/રોડસેફ્ટી/સ્કુલસેફ્ટી/૨૦૧૯/૩૭૫૬ તા-
૧૨/૬/૨૦૧૯.
૨.અત્રેની કચેરીનો પત્ર નં-COT/0236/04/2024
તા-૧૦/૦૪/૨૦૨૪

ઉપરોક્ત વિષય પરત્વે જણાવાવનું કે, અત્રેની કચેરીના ઉપરોક્ત સંદર્ભિત પરિપત્રથી સ્કુલોના બાળકોને લાવવા-લઇ જવાના પરિવહનમાં માર્ગસલામતી સુનિશ્ચિત કરવા બાબતે વિસ્તૃત સૂચનાઓ આપવામાં આવેલ છે. જેમાં આ પ્રકારના વાહનોને કયા પ્રકારનો કલર હોવો જોઇએ, કયા પ્રકારનું લખાણ હોવું જોઇએ, બાળકોની સલામતી માટે કયા પ્રકારની વ્યવસ્થા હોવી જોઇએ, વાહનના કયા દસ્તાવેજો હોવા જોઇએ, વાહનમાં અન્ય કઈ આનુષંગિક સુવિધાઓ હોવી જોઇએ આ બાબતે વિગતવાર સ્પષ્ટતા કરવામાં આવેલ છે.ઉપરોક્ત સંદર્ભિત પરીપત્રની સૂચનાઓના અક્ષરસહ: અમલીકરણ હેતુ નીચે મુજબની સૂચનાઓ આપવામાં આવે છે.

૧.સ્કુલના બાળકોને લાવવા લઇ જવાના પરીવહનમાં ઉપયોગમાં લેવાતી બસો,વાન તથા ઓટોરીક્ષા માટે સંદર્ભિત પરીપત્રમાં ઉલ્લેખીત કલર, બાહ્ય લખાણ,આ વાહનોમાં બાળકોની સલામતી માટે લગાવવામાં આવતા જરૂરી સંસાધનો,આનુસંગિક સુવિધાઓ તથા આ વાહનોના ડ્રાઇવરો માટે આપવામાં આવેલ આવશ્યક સૂચનાઓ વિગેરેનું સઘન ચેકીંગ હાથ ધરવાનું રહેશે અને તેનો અઠવાડીક અહેવાલ અચૂકપણે અત્રેની કચેરીને મોકલી આપવાનો રહેશે.પરીપત્રની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનના કિસ્સામાં જરૂર જણાયે નિયમ અનુસાર સંબંધીત

વાહનને મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૨૦૭ હેઠળ ડીટેઇન કરી કલમ ૫૩ અનુસાર રજીસ્ટ્રેશન સસ્પેન્ડ કરવા સુધીના પગલા લેવાના રહેશે.

૨. સંદર્ભિત પરીપત્રના પારા ૧.૨ ના (ઇ), (એફ) તથા પારા ૨(ઇ) માં આ પ્રકારના વાહનોમાં ફાયર સંબંધીત કોઇ અનિચ્છનીય બનાવ ન બને તે હેતુ થી જરૂરી અગ્નિશામક તથા બેઠકના મટીરીયલ અંગેની સુચનાઓ આપવામાં આવેલ છે. વધુમાં સ્કુલબસોમાં AIS-135 મુજબની ફાયર એલાર્મ અને પ્રોટેક્શન સીસ્ટમ સુનિશ્ચિત કરવા સંદર્ભ-૨ના પત્રથી સુચનાઓ આપવામાં આવેલ છે જેનું અચૂકપણે પાલન થાય તે સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે.

૩. સંદર્ભિત પરીપત્રના પારા ૧.૨(ડી) તથા પારા ૨(એમ) માં સ્કુલબસ તથા સ્કુલવર્ધી માટે વપરાતી ઓટો રીક્ષા, વાન વિગેરે માટે ગતિ મર્યાદા નિયત કરવામાં આવેલ છે. આપની કચેરીને ફાળવવામાં આવેલ ઇન્ટરસેપ્ટર વાહનોનો ઉપયોગ કરી ઉપરોક્ત વાહનોમાં નિયત ગતિ મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન થતું હોય તો મોટર વાહન કાયદાની કલમ ૧૮૩ મુજબ સ્પીડ લીમીટ વાયોલેશનનો ગુનો નોંધવાનો રહેશે.

૪. સ્કુલવર્ધી માટે વપરાતી ઓટોરીક્ષા, વાનમાં સંદર્ભિત પરીપત્રના પારા ૨(એ) મુજબ નિયત બેઠક ક્ષમતા કરતા બમણી સંખ્યામાં ૧૨ વર્ષ સુધીની ઉંમરના બાળકોને લઇ જવાની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. જો કોઇપણ કિસ્સામાં સ્કુલના બાળકોના પરીવહનમાં ઉપયોગમાં લેવાતા વાહનોમાં આ જોગવાઈનું ઉલ્લંઘન થતું જણાય તો તેવા કિસ્સામાં પરમીટ ભંગ તથા એક્સેસ પેસેન્જર માટે નિયમોનુસાર ગુનો નોંધવાનો રહેશે.

૫. સ્કુલવર્ધી માટે વપરાતી ઓટોરીક્ષા, વાનમાં જો રજીસ્ટ્રેશન થયા બાદ સીએનજી/એલપીજી ફીટ ફીટ કરવામાં આવેલ હોય તો તે નિયમોનુસાર અલ્ટરેશનની પ્રક્રિયા બાદ જ ફીટ થયેલ છે કે કેમ તે સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે. વધુમાં, GAS CYLINDER RULES, 2016 ના નિયમ ૩૫ તથા IS:15975 ની હાલની જોગવાઈ મુજબ સીએનજી વાહનોમાં ઉપયોગમાં લેવાતી ટેન્કને ૩ વર્ષે તથા એલ.પી.જી. વાહનો માં ઉપયોગમાં લેવાતી ટેન્ક ને દર ૫ વર્ષે હાઇડ્રો ટેસ્ટ કરાવવાની જરૂરીયાત રહે છે જેથી સદર વાહનોમાં આ જોગવાઈનું પાલન થયેલ છે કે કેમ તે પણ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે.

૬. સદર બાબતે બાળકના માતા- પિતા તથા સંબંધીત શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં આ બાબતે જનજાગૃતિ આવે તે હેતુથી બાળકોને શાળાએ લાવવા લઇ જવા ટ્રાન્સપોર્ટ વર્ગ (પીળી નંબર પ્લેટ) માં નોંધાયેલા અને વેલીડ પરમીટ, ઇન્સોરયન્સ, પીયુસી, ફીટનેશ સર્ટીફિકેટ તથા સંબંધીત વાહન ચલાવવા માટે અધિકૃત લાયસન્સ ધરાવતા વાહનનો જ ઉપયોગ થાય તે બાબતે સ્થાનિક વર્તમાનપત્રોમાં વિનામુલ્યે જાહેરાત આપવાની રહેશે.

૭. સંદર્ભિત પરિપત્ર તથા ઉપરોક્ત ક્રમ ૧ થી ૬ ની જોગવાઈઓ જીલ્લા માર્ગ સલામતી સમિતિ ને ધ્યાને મૂકી સદર બાબતે જીલ્લા શિક્ષણ અધિકારી અને જીલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણ

અધિકારી થકી આપના જીલ્લામાં કાર્યરત શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ દ્વારા સદર જોગવાઈઓ નું ચુસ્ત પણે પાલન થાય તે સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે.

ઉપરોક્ત સુચનાઓની ચુસ્તપણે અમલવારી કરવાની રહેશે.

બિડાણ:- ઉપર મુજબ.

વાહન વ્યવહાર કમિશ્નર
ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.

પ્રતિ,

પ્રાદેશિક વાહન વ્યવહાર અધિકારીશ્રી

સહાયક પ્રાદેશિક વાહન વ્યવહાર અધિકારીશ્રી

તમામ.

નકલ રવાના:

૧) જીલ્લા કલેક્ટરશ્રી, તમામ.

ઉપરોક્ત સુચનાઓ ને જીલ્લા માર્ગ સલામતી સમિતિ થકી અમલવારી કરાવવા બાબત

૨) પોલીસ કમિશ્નરશ્રી, તમામ

૩) જીલ્લા પોલીસ અધિક્ષકશ્રી, તમામ

૪) નાયબ સચિવશ્રી, બંદરો અને વાહન વ્યવહાર વિભાગ, ગુજરાત રાજ્ય

૫) ખાસ ફરજ પરના અધિકારીશ્રી, માન. મંત્રીશ્રી વાહન વ્યવહાર નું કાર્યાલય,

સ્વર્ણિમ સંકુલ -૨, નવા સચિવાલય, ગાંધીનગર માન. મંત્રીશ્રી ના ધ્યાને મુકવા સારુ

સ્કુલના બાળકોને લાવવા લઈ જવાના પરિવહનમાં
માર્ગ સલામતી સુનિશ્ચિત કરવા બાબત.

ક્રમાંક:/સીઓટી/MVP-રોડ સેફ્ટી/સ્કુલ સેફ્ટી/૨૦૧૯/ 3756

વાહન વ્યવહાર કમિશનરશ્રીની કચેરી, બ્લોક નં.-૬/૨,

ડૉ.જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાંધીનગર, ગુજરાત રાજ્ય

તારીખ:

12 JUN 2019

-: પરિપત્ર :-

આમુખ:

શાળાથી બાળકોને લાવવા લઈ જવા વપરાતી સ્કુલ બસ તથા સ્કુલ વર્ધીની વાનમાં થતા પરિવહનમાં માર્ગ સલામતી સુનિશ્ચિત કરવા જરૂરી સૂચનાઓ આપવા વાહન વ્યવહાર કમિશનરશ્રીની કચેરી તથા શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા વખતો વખત પરિપત્રો કરવામાં આવ્યા છે. આ પરિપત્રોની નકલો આ સાથે સામેલ છે. વધુમાં CBSC દ્વારા પણ બાળકોની સલામતી માટે જરૂરી સૂચનાઓ આપવામાં આવી છે. આ સૂચનાઓના અનુસંધાનમાં નીચે પ્રમાણે સંકલિત સૂચનાઓ આપવામાં આવે છે.

સૂચનાઓ:

૧. સ્કુલ બસ બાબતમાં સૂચનાઓ

૧.૧ બસના બાહ્ય ભાગ અંગે:

- (એ) સ્કુલ બસને પીળો કલર કરેલ હોવો જોઈએ અને બસની બંને બાજુ સ્કુલનું નામ સ્પષ્ટ અને મોટા અક્ષરે લખેલું હોવું જોઈએ, જેથી સ્કુલ બસને ઓળખી શકાય.
- (બી) શાળાના બાળકોને લઈ જતી સ્કુલ બસની આગળ અને પાછળ 'સ્કુલ બસ' એવું સ્પષ્ટ અને મોટા અક્ષરે લખેલું હોવું જોઈએ જો બસ ભાડે લીધેલ હોય/ભાડાની હોય તો, "સ્કુલ વર્ધી માટે" એવું સ્પષ્ટ લખેલું હોવું જોઈએ.
- (સી) ડ્રાઈવરની માહિતી(નામ, સરનામું, લાઈસન્સ નંબર, બેજ નંબર) અને શાળાનો કે બસ માલિકનો ટેલીફોન હેલ્પલાઈન નંબર અને રજીસ્ટ્રેશન નંબર, વાહનની અંદરની અને બાહરની તરફ સ્પષ્ટ દેખાય એ રીતે કોન્ટ્રાસ્ટ રંગમાં લખેલ હોવા જોઈએ. તે બસમાં મુસાફર અને પબ્લીકને સ્પષ્ટ દેખાય એવી રીતે લખેલ હોવું જોઈએ કે જેથી જરૂરીયાતનાં સમયે સ્કુલ સત્તાવાળાઓ, પોલીસ કે અન્ય સત્તાધિકારીઓને માહિતગાર કરી શકાય.

૧.૨ બસના આંતરિક ભાગ અંગે:

- (એ) બસની બારીઓ પર આડી પટ્ટીઓ અને જાળી હોવી જોઈએ.
- (બી) બસના દરવાજા પર વિશ્વસનીય લોક હોવા જોઈએ.
- (સી) દરેક સ્કુલ બસમાં આપાતકાલીન સમયે બહાર જવા માટેનો દરવાજો હોવો જ જોઈએ તે જવાબદારી સ્કુલ સત્તાવાળાઓએ સુનિશ્ચિત કરવાની રહેશે.
- (ડી) સ્કુલ બસમાં સ્પીડગવર્નર લગાવેલ હોવું જોઈએ કે જેની ગતિ મર્યાદા ૪૦ કી.મી. પ્રતિ કલાકની હોય.

- (ઈ) દરેક સ્કૂલ બસમાં ABC પ્રકારના ૫ કિલોની ક્ષમતાવાળા અને ISI પ્રમાણિત કરાયેલ હોય એવા બે અગ્નિશામક હોય એ સ્કૂલ સત્તાવાળાઓએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે. જેમાંથી એક ડ્રાઇવર કેબીનમાં અને બીજું આપાતકાલીન દ્વાર પાસે રાખવું. જેના વપરાશ અંગેની તાલીમ ડ્રાઇવર, કંડક્ટર, એટેન્ડન્ટને આપેલ હોવી જોઈએ.
- (એફ) સ્કૂલના બાળકોની સાવચેતી માટે સ્કૂલબસની બેઠકો બિન દહનશીલ પદાર્થમાંથી બનાવેલી હોવી જોઈએ.
- (જી) GPS સીસ્ટમ અને CCTVની વ્યવસ્થા દરેક સ્કૂલ બસમાં ફરજિયાત હોવા જોઈએ. બસનાં માલિકે એ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે કે લગાવેલ GPS અને CCTV હંમેશા કાર્યરત અવસ્થામાં જ રહે.

૧.૩ બસમાં સગવડ/સુવિધાઓ:

- (એ) સ્કૂલ બસમાં એક પ્રાથમિક સારવાર પેટી અને પીવાનું પાણી હોવું જોઈએ.
- (બી) સ્કૂલબેગને સલામત રાખવા/મુકવા માટે સીટની નીચે જગ્યા હોવી જોઈએ અથવા સ્કૂલ બસની અંદર યોગ્ય જગ્યા હોવી જોઈએ.
- (સી) સ્કૂલ બસમાં એલાર્મ બેલ/ઘંટડી અને મોટા અવાજ વાળું ધ્વનિસંકેત સાધન હોવા જોઈએ કે જેથી આપત્તિ/કટોકટી ના સમયે દરેકને ચેતવણી આપી શકાય/ચેતવી શકાય.
- (ડી) સ્કૂલ બસમાં પડદાં લગાવવા નહિ તેમજ કાચ પર ફિલ્મ લગાડવી નહિ.
- (ઈ) સ્કૂલ બસમાં અંદર પુરતું અજવાળું હોવું જોઈએ.
- (એફ) સ્કૂલ બસ જ્યારે રોડ પર જતી હોય ત્યારે અંદર થતી પ્રવૃત્તિઓ બહારથી દ્રશ્યમાન હોવી જોઈએ.

૧.૪ બસમાં બાળકોની સલામતી માટે મહત્વની સૂચનાઓ:

- (એ) માન્યતા પ્રાપ્ત સ્કૂલોએ રાજ્ય વાહનવ્યવહાર વિભાગ દ્વારા સુચિત કરેલ માન્ય મંજૂરી ન ધરાવતી તેમજ આવશ્યક શરતોનું પાલન ન કરતી બસ પછી તે, ભાડેથી લીધી હોય કે પોતાની માલિકીની બસ હોય, તેનો બાળકોને લાવવા લઈ જવા માટે ઉપયોગ ન કરવો..
- (બી) મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮ પ્રમાણે સ્કૂલબસ અને સ્કૂલબસનાં મુસાફરોનો માન્ય વીમો, ટેક્સ, પરમીટ, પીયુસી, ફીટનેશ હોવો જોઈએ. ડ્રાઇવર પાસે અધિકૃત ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ હોવું જોઈએ.
- (સી) દર વર્ષે ડ્રાઇવરની શારીરિક તપાસ અને આંખોની તપાસ થવી જોઈએ અને અધિકૃત સત્તાધીશ પાસેથી મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮માં જણાવ્યા પ્રમાણેનું “શારીરિક યોગ્યતા અંગેનું પ્રમાણપત્ર” મેળવેલ હોવું જોઈએ.
- (ડી) લાલ બત્તી/રેડ સિગ્નલની અવગણના કરવી, લેન ડ્રાઇવિંગ શિસ્તભંગ કે અનધિકૃત વ્યક્તિને વાહન ચલાવવા આપવું વગેરે જેવા દ્રાફ્ટિક ગુનાઓમાં બે થી વધુ વખત સંડોવાયેલ હોય તેવા ડ્રાઇવરને કર્મચારી તરીકે સ્કૂલ સત્તાવાળાઓ રાખી શકશે નહીં.
- (ઈ) ખુબ જ ઝડપી તેમજ ખતરનાક રીતે વાહન ચલાવવા માટે અથવા ઇન્ડિયન પિનલ કોડની કલમ - ૨૭૯, ૩૩૭, ૩૩૮, ૩૦૪એ અથવા POSCO(પોસ્કો) એક્ટ - ૨૦૧૨ હેઠળ અથવા અન્ય કોઈ ફોજદારી કાયદા હેઠળ ગુનાહિત ઠરેલ હોય, તેવા ડ્રાઇવરને સ્કૂલ સત્તાવાળાઓ કર્મચારી તરીકે રાખી શકશે નહીં.

- (એફ) વાહનવ્યવહાર વિભાગ દ્વારા આપવામાં આવેલ માન્ય “જાહેર સેવા માટેનાં વાહન ચલાવવા અંગેનો ફોટાવાળો બેજ” હોય તેવા ડ્રાઇવરે જ વાહન ચલાવવું જોઈએ.
- (જી) ગુજરાત મોટર વ્હીકલ્સ રૂલ્સ, ૧૯૮૮ ના નિયમ ૧૧૯ મુજબ જો વિદ્યાર્થીની ઉંમર ૧૨ વર્ષથી ઓછી હોય તો, માન્યતા પ્રાપ્ત બેઠક ક્ષમતાના બમણાથી વધારે વિદ્યાર્થીઓનું વહન કરવું નહીં/બેસાડવા નહીં.
- (એચ) મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮ મુજબ “સ્કૂલબસની રોડ પર ચલાવવા માટેની યોગ્યતા” હોય તેવું સ્કૂલબસની યોગ્યતા અંગેનું પ્રમાણપત્ર (ફીટનેશ) સમયાંતરે મેળવવાનું રહેશે.
- (આઈ) કોઈપણ સ્કૂલ સત્તાધારી અને/અથવા સ્કૂલબસ ડ્રાઇવર મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮ અને તેમાં સમાવિષ્ટ નિયમો ઉપરાંત, બોર્ડ, રાજ્ય સરકાર અને કોર્ટની સુચનોનું ઉલ્લંઘન કરતાં મળશે તો કાયદાકીય પગલા ને પાત્ર રહેશે.
- (જે) જ્યાં સ્કૂલબસ ભાડે લેવામાં આવી હોય તો, સ્કૂલ સત્તાધિકારીઓએ માલિક સાથે માન્ય કરાર કરવો અને આ કરારની નકલ સ્કૂલબસ ચલાવતા ડ્રાઇવરે સાથે રાખવી.
- (કે) વિદ્યાર્થીઓના નામ, ધોરણ, રહેઠાણનું સરનામું, બ્લડ ગ્રુપ, બસમાં ઉભા રહેવાના સ્થળો, માર્ગ યોજના(રૂટ પ્લાન)ની માહિતી/વિગતો ધરાવતું રેકર્ડ હંમેશા સ્કૂલબસ કંડક્ટર પાસે સ્કૂલબસમાં તૈયાર રાખવું જોઈએ.
- (એલ) જ્યારે પણ સ્કૂલના બાળકોનું પરિવહન કરારથી કરવામાં આવતું હોય ત્યારે, વાહનના માલિકે આ અંગેની જાણ ડ્રાઇવરના નામ અને વાહનની વિગત સાથે ક્ષેત્રિય પોલીસ સ્ટેશન, અને જિલ્લા ટ્રાફિક પોલીસને સ્પષ્ટ જણાવવાની રહેશે.
- (એમ) સ્કૂલબસ ચલાવતી વખતે ડ્રાઇવર મોબાઈલ ફોનનો વપરાશ કરી શકશે નહીં અને વિદ્યાર્થી તેમજ સ્ટાફ સાથે વધારે પડતી ક્રિયાપ્રતિક્રિયા / વાર્તાલાપ કરી શકશે નહીં.
- (એન) સ્કૂલબસ ચાલતી હોય ત્યારે તેના દરવાજા બંધ રહે એ સ્કૂલ સત્તાવાળાઓએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે.
- (ઓ) સ્કૂલબસમાંથી જ્યારે સ્કૂલના બાળકો ચઢતાં અને ઉતરતાં હોય ત્યારે, સ્કૂલબસ સ્થિર હાલતમાં હોવી જોઈએ.
- (પી) ડ્રાઇવરની ડ્રાઇવિંગ કુશળતામાં વધારો થાય તે માટે સમયાંતરે રિફ્રેસર તાલીમ આપવી. (દા.ત. વર્ષમાં બે વાર)
- (કયું) નશાની હાલતમાં ડ્રાઇવર સ્કૂલબસ ચલાવી શકશે નહીં. આ બાબતે નિયમિતપણે તપાસ સ્કૂલ સત્તાધીશોએ કરવી. જો કોઈ વાંધાજનક જણાય તો, સ્કૂલબસના ડ્રાઇવરની તબીબી તપાસ થવી જોઈએ અને જરૂર લાગે ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ રદ કરવા સુધીના પગલાં લેવા જોઈએ.
- (આર) સ્કૂલ સત્તાધીશોએ દરેક સ્કૂલ બસમાં એક મોબાઈલ ફોન પુરો પાડવો કે જેથી આપત્તિના સમયે સ્કૂલબસનો સંપર્ક થઈ શકે અથવા ડ્રાઇવર કે કંડક્ટર પોલીસ, રાજ્ય સત્તાધીશો અને સ્કૂલ સત્તાધીશોનો સંપર્ક કરી શકે.
- (એસ) સ્કૂલબસ જ્યારે સ્કૂલના બાળકોને લઈ જઈ રહી હોય ત્યારે આ બસ અન્ય વાહનોને ઓવરટેક ના કરે તે સ્કૂલ સત્તાવાળાઓએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે.
- (ટી) માર્ગ સલામતી અંગે જાગૃતિ લાવવા નિયમિત સમયાંતરે રોડ સેફ્ટી મેળા, ટીમ પ્રોજેક્ટના કાર્યક્રમો, રોડ સેફ્ટી ક્લબનું આયોજન થતુ રહે તે ઇચ્છનીય છે. વધુમાં સ્કૂલ સત્તાધીશોએ વિદ્યાર્થીઓનાં માર્ગ

સલામતી સપ્તાહ દરમિયાન નાટક અને પ્રદર્શન જેવા આયોજન કરે અને જાહેર જનતામાં જાગૃતિ લાવે તે માટે પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ.

(યુ) માતા-પિતા કે વાલી બાળકોને શાળાએ લાવવા લઈ જવા ટ્રાન્સપોર્ટ વર્ગ (પીળી નંબર પ્લેટ) માં નોંધાયેલા વેલીડ પરમીટ થર્ડપાર્ટી તથા બાળકોનો વેલીડ વીમો, વેલીડ પીયુસી, વેલીડ ફીટનેશ સર્ટી. ધરાવતા અને અધિકૃત ડ્રાઇવીંગ લાયસન્સ ધરાવતા ડ્રાઇવર દ્વારા હંકારતા વાહનનો જ ઉપયોગ કરવો.

સ્કુલબસ ભાડે લેવામાં આવી હોય તો પણ આ સૂચનાઓ વાહનના ઓપરેટરને તેમજ સ્કુલ સત્તાવાળાઓને સરખી રીતે લાગુ પડશે. આ સૂચનાઓનું પાલન નહિ થયાનું ધ્યાનમાં આવશે તો બસની પરમીટ મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૮૮ની કલમ-૮૬ અનુસાર સસ્પેન્ડ અથવા રદ કરવા જરૂરી કાર્યવાહી કરવામાં આવશે. જેની સ્પષ્ટ નોંધ લેવી.

૨. સ્કુલ વર્ધી માટે વપરાતી ઓટો રીક્ષા, વાન વગેરે માટે સૂચનાઓ

મોટાભાગના વાલીઓ પોતાના બાળકોને શાળાએ લઈ જવા- લાવવા માટે ખાનગી માલિકીની ઓટોરીક્ષા, વાન વગેરેની સેવા ભાડેથી મેળવતા હોય છે. જે અન્વયે બાળકોની સલામતી માટે અત્રેથી વખતો વખત જરૂરી પરિપત્રો કરવામાં આવ્યા છે. આ રીતે થતા પરિવહનમાં બાળકોની સલામતી જળવાય તે રીતે પરિવહન કરવા નામદાર ગુજરાત હાઇકોર્ટ પણ અલગ અલગ કેસોમાં વિવિધ દિશાનિર્દેશો આપેલા છે. આ તમામના અનુસંધાને નીચે પ્રમાણે સંકલિત સૂચનાઓ આપવામાં આવે છે.

(એ) શાળાના બાળકોને ઘેરથી શાળાએ લઈ જવા અને પરત લાવવા માટે શ્રી વ્હીલર પેસેન્જર ઓટોરીક્ષાઓ સાથે માન્યતા વાન વિગેરે જેવા વાહનોનો મોટાપાયે ઉપયોગ થાય છે. આ વાહનો બેઠક ક્ષમતાની દ્રષ્ટિએ બે પ્રકારના હોય છે.

(૧) ૬+૧ સુધીની બેઠક ક્ષમતા ધરાવતા વાહનો.

(૨) ૬ થી વધારે પરંતુ ૧૨ મુસાફરો સુધી (ડ્રાઇવર સિવાય) બેઠક ક્ષમતા ધરાવતા વાહનો.

ગુજરાત મોટર વ્હીકલ્સ રૂલ્સ, ૧૯૮૮ના નિયમ: ૧૧૯(૧) મુજબ સ્કુલના ઉપયોગ માટેના પબ્લિક સર્વિસ વ્હીકલ્સમાં બાર વર્ષની ઉંમર કરતા વધારે ન હોય તેવું બાળક “અડધા” તરીકે ગણાય છે. આમ, આ પ્રકારના વાહનોમાં તેની નિયત થયેલ બેઠક ક્ષમતા કરતા બમણી સંખ્યામાં ૧૨ વર્ષ સુધીની ઉંમરના બાળકોને સ્કુલના હેતુ માટે લાવી, લઈ જઈ શકાય.

બાળકોને ઘેરથી શાળાએ અને શાળાએથી ઘેર પરત લાવવા માટે વપરાતા ઓટોરીક્ષા તથા માન્યતા વાન જેવા વાહનોમાં જરૂરી પરમીટ આપતા પહેલા સક્ષમ ઓથોરીટીએ તે વાહનના ઉત્પાદકે નિયત કરેલ બેઠક ક્ષમતાના બમણાથી વધારે ન હોય તેટલી મર્યાદામાં બાળકો સમાવવા માટે પરવાનગી આપવી અને જો ચેકિંગ વખતે આવા વાહનોમાં તેના ઉત્પાદકે નિયત કરેલ બેઠક ક્ષમતાના બમણાથી વધારે ૧૨ વર્ષ સુધીના બાળકો બેસાડેલા ધ્યાનમાં આવેતો, આવા વાહન અંગે પરમીટ શરતોના ભંગ બદલનીકાયદેસરની કાર્યવાહી કરવી.

(બી) મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮ પ્રમાણે સ્કુલ વર્ધીનું વાહન અને તેમાં લાવવા લઈ જવાના વિદ્યાર્થીઓનો માન્ય વીમો, ટેક્સ, પરમીટ, પી.યુ.સી, ફીટનેશ હોવો જોઈએ. ડ્રાઇવર પાસે અધિકૃત

ડ્રાઇવીંગ લાયસન્સ હોવું જોઈએ સ્કુલના બાળકોને ભાડેથી લઈ જવા દરેક વાહનની આગળ - પાછળ સ્કુલ રીક્ષા, સ્કુલ વાન એમ યથાપ્રસંગ સ્પષ્ટ અને મોટા અક્ષરે અવશ્ય લખવું જોઈએ.

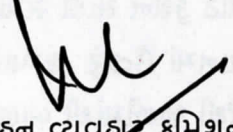
- (સી) જો આ વાહન બાળકો માટે ભાડેથી ફરતું હોય તો તેની પર સ્કુલવર્ધી એમ સ્પષ્ટ દેખાય તે પ્રમાણે લખવું જોઈએ.
- (ડી) દરેક વાહનમાં પ્રાથમિક સારવારની પેટી બિનચૂક ફરજિયાત રાખવી જોઈએ.
- (ઈ) દરેક વાહનમાં જરૂરી અગ્નિશામક સાધનો ફરજિયાત રાખવા જોઈએ.
- (એફ) આવા વાહન ઉપર તેના માલિકનું નામ અને ટેલીફોન નંબર અવશ્ય લખેલા હોવા જોઈએ.
- (જી) સ્કુલવાનના બારણાસારી ગુણવત્તાવાળા તાળાઓથી બંધ કરવા જોઈએ.
- (એચ) દરેક વાનમાં સ્કુલ બેગ સલામત રાખવા માટે જરૂરી જગ્યા રાખવી જોઈએ.
- (આઈ) ઓટોરીક્ષામાં તથા વાનમાં ઉતારું કમ્પાર્ટમેન્ટવધારાની બેઠક વ્યવસ્થા કરવાની રહેશે.
- (જે) સીટ કુશન સાદી સપાટીવાળું હોવું જોઈએ, વાંકીચુકી સપાટીવાળું હોવું જોઈએ નહિ.
- (કે) વાનમાં ઉતારું કમ્પાર્ટમેન્ટમાં બારીઓએવી ડીઝાઇનવાળી જાળીથી કાયમી રીતે બંધ કરવી જોઈએ કે જેથી જાળીમાંથી બાળકોનો કોઈ અવયવ બહાર આવી શકે નહિ.
- (એલ) વાહનમાં બલ્બ હોર્ન બેસાડેલ હોવું જોઈએ. અને આવું હોર્ન હંમેશા ચાલુ હાલતમાં હોવું જોઈએ.
- (એમ) આવું વાહન કલાકમાં ૨૦કી.મી. કરતા વધુ ઝડપે ચલાવી શકાશે નહિ.
- (એન) વાહનમાં બાળકોના દફતર ડાબી તથા જમણી બાજુએ બહાર લટકાવી શકાશે નહિ.
- (ઓ) વાહન ઉપર આગળની બાજુએ, ડાબી બાજુએ, જમણી બાજુએ તથા પાછળના ભાગમાં પીળા બેકગ્રાઉન્ડ ઉપર લાલ રંગમાં સ્કુલ વાન શબ્દ ચિતરવાના રહેશે.
- (પી) ડ્રાઇવરની સીટ ઉપર કોઈપણ બાળકને બેસાડી શકાશે નહિ.
- (કયુ) ગુજરાત મોટર વ્હીકલ્સ રૂલ્સ, ૧૯૮૯ ના નિયમ ૧૧૯ મુજબ સ્કુલવર્ધીના વાહનોમાં ૧૨ વર્ષ સુધીના બાળકો માટે ૧ સીટ દીઠ બે બાળક બેસી શકે તેવી કાયદાકીય જોગવાઈ છે. આનાથી વધારે બાળકો બેસાડી બાળકોનું પરિવહન કરતા વાહનો સામે કડક ચેકિંગ કરવું.
- (આર) ખાનગી રજીસ્ટ્રેશન (પાસીંગ) ધરાવતા વાહનોમાં ભાડેથી બાળકોને લાવવા અને લઈ જવા એ મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૮૮ની કલમ-૩૯ અને ૧૯૨એ હેઠળનો ગંભીર ગુન્હો છે અને આવું વાહન કલમ ૨૦૭ નીચે ડીટેઇન થઈ શકે છે. તેથી આવા વાહનો ડીટેઇન કરી તેમનું રજીસ્ટ્રેશન રદ મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૮૮ની કલમ-૫૩ અનુસાર સસ્પેન્ડ કરવા પગલા લેવા.
- (એસ) સ્કુલવર્ધીના વાહનોમાં કોઈપણ મંજૂરી લીધા વગર CNG અથવા LPG ગેસ પર વાહન ચલાવવું ગંભીર ગુન્હો છે. કેટલાક કિસ્સામાં ડોમેસ્ટીક વપરાશમાં LPG દ્વારા વાહન ચલાવવાનું હોવાની પણ શક્યતા હોય છે. આ બહુજ ગંભીર બાબત છે. તેથી આવા વાહનો ચેકિંગ કરી તેની અંદરની ગેરકાયદેસર કીટ/બાટલો કાઢીને કડક કાર્યવાહી કરવા જણાવવામાં આવે છે.
- (ટી) સ્કુલવર્ધી વાનના ડ્રાઇવર પાસે ટ્રાન્સપોર્ટ વાહન ચલાવવાનો બેઝ ફરજિયાત પણે હોવો જોઈએ. આવા કિસ્સામાં કલમ-૨૦૭ હેઠળ વાહન ડીટેઇન થઈ શકે છે. આવા વાહનોનું કડક ચેકિંગ કરી ડીટેઇન કરવા.

(યુ) સ્કુલવર્ધી વાન થર્ડ પાર્ટી વીમા વગર વપરાતી હોવાનું ધ્યાનમાં આવે તો ગુજરાત રોડ સેફ્ટી ઓથોરીટી એક્ટ, ૨૦૧૮ની કલમ-૧૪(૧) હેઠળ વાહન ડીટેઈન કરવું. તથા આ કાયદા અને મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૮૮ની જોગવાઈઓ હેઠળ કડક પગલા લેવા.

ઉક્ત સુચનાઓનું ચુસ્ત રીતે પાલન થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા રોજબરોજના નિયમિત ચેકીંગમાં આ તમામ મુદ્દાઓનો સમાવેશ કરવો.

તમામ પોલીસ કમિશનરશ્રીઓ અને ડીસ્ટ્રીક્ટ મેજિસ્ટ્રેટશ્રીઓ કે જે હોદ્દાની રૂએ અનુક્રમે સીટી અને ડીસ્ટ્રીક્ટ રોડ સેફ્ટી કમિટીના અધ્યક્ષ છે, તેઓને ગુજરાત રોડ સેફ્ટી ઓથોરીટી એક્ટ, ૨૦૧૮ ની કલમ - ૧૫(૧) હેઠળ મળેલી સત્તાની રૂએ આ પરિપત્રોની અમલવારી કરાવવા સીટી અને ડીસ્ટ્રીક્ટ રોડ સેફ્ટી કમિટીની બેઠકોમાં જરૂરી ઠરાવ પસાર કરી બહોળી પ્રસિધ્ધિ કરી અમલવારી સુનિશ્ચિત કરવા જરૂરી કાર્યવાહી કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

બિડાણ:- ઉપર મુજબ

વાહન વ્યવહાર કમિશનર
ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.

પ્રતિ

આર.ટી.ઓ./એ.આર.ટી.ઓ. તમામ

ગુજરાત રાજ્ય.

નકલ જાણ તથા અમલ સારું રવાના:

- (૧) અધ્યક્ષશ્રી અને પોલીસ કમિશનરશ્રીઓ, સીટી રોડ સેફ્ટી કમિટી અમદાવાદ, સુરત, રાજકોટ, વડોદરા.
- (૨) અધ્યક્ષશ્રી અને ડીસ્ટ્રીક્ટ મેજિસ્ટ્રેટશ્રીઓ, ડીસ્ટ્રીક્ટ રોડ સેફ્ટી કમિટી, તમામ
- (૩) પોલીસ અધિક્ષકશ્રીઓ, પોલીસ અધિક્ષકશ્રીની કચેરી, તમામ.

નકલ જાણ તથા તાબાની કચેરીઓને જરૂરી સુચના આપવા સારું રવાના:

- (૧) કમિશનરશ્રી, શાળાઓની કમિશનરશ્રીની કચેરી, બ્લોક નં.૮/૧, જુના સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- (૨) કમિશનરશ્રી, ટેકનીકલ શિક્ષણની કચેરી, બ્લોક નં.૨/૬, કર્મચોગી ભવન, સેક્ટર- ૧૦/એ, ગાંધીનગર.

નકલ સવિનય રવાના:

- (૧) માન. મંત્રીશ્રી(વાહન વ્યવહાર)ના અંગત મદદનીશ, સરદાર પટેલ ભવન, ગાંધીનગર.
માન. મંત્રીશ્રીના ધ્યાને મુકવા સારું.
- (૨) અગ્રસચિવશ્રીના અંગત મદદનીશ, બંદરો અને વાહન વ્યવહાર વિભાગ, બ્લોક નં.૨/૨, સચિવાલય, ગાંધીનગર. માન. અગ્રસચિવશ્રીના ધ્યાને મુકવા સારું.
- (૩) પોલીસ મહાનિર્દેશકશ્રીના અંગત મદદનીશ, પોલીસ મહાનિર્દેશકશ્રીની કચેરી, પોલીસ ભવન, ગાંધીનગર. માન. પોલીસ મહાનિર્દેશકશ્રીના ધ્યાને મુકવા સારું.
- (૪) અગ્રસચિવશ્રી(શિક્ષણ)ના અંગત મદદનીશ, શિક્ષણ વિભાગ, બ્લોક નં.૫/૮, સચિવાલય, ગાંધીનગર. માન. અગ્રસચિવશ્રીના ધ્યાને મુકવા સારું.
- (૫) સચિવશ્રી(પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ)ના અંગત મદદનીશ, શિક્ષણ વિભાગ, બ્લોક નં.૫/૭, સચિવાલય, ગાંધીનગર. માન. સચિવશ્રીના ધ્યાને મુકવા સારું.

વાહન વ્યવહાર કમિશનરની
કચેરી

બ્લોક નં.-૬, બીજો માળ, ડૉ. જીવરાજ
મહેતા ભવન, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.

પ્રતિ,
પ્રાદેશિક/સહા.પ્રાદેશિક વાહન વ્યવહાર અધિકારીશ્રી,
પ્રાદેશિક/સહા.પ્રાદેશિક વાહન વ્યવહાર કચેરી,
તમામ

વિષય: **Motor Vehicle- AIS-135 compliance for Fire Alarm and Protection System in School Buses-
Instructions issued-Regarding.**

સંદર્ભ- ભારત સરકારનું તા-૨૮/૦૪/૨૦૨૩નું **GSR 337(E)** બાબતનું નોટીફિકેશન.

ઉપરોક્ત વિષય અન્વયે તમામ આરટીઓ/એઆરટીઓને જણાવવાનું કે, મીનીસ્ટ્રી ઓફ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ એન્ડ હાઇવેઝ દ્વારા **GSR 337(E)** થી નોટીફિકેશનમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલ છે. ઉક્ત નોટીફિકેશનમાં સમાવિષ્ટ વાહનોમાં રજીસ્ટ્રેશનની કામગીરીમાં ઉક્ત સુચનાનું પાલન થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા જણાવવામાં આવે છે.

(નોંધ પર માન.કમિશ્નરશ્રીના આદેશ મુજબ)

નાયબ નિયામક
વાહન વ્યવહાર કમિશનરની કચેરી
ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.

બિડાણ:- સંદર્ભિતપત્ર

નકલ રવાના: નાયબ સચિવશ્રી, બંદરો અને વાહન વ્યવહાર વિભાગ, નવમો માળ બ્લોક ૨, ન્યુ સચિવાલય, ગાંધીનગર.

भारत का राजपत्र The Gazette of India

सी.जी.-डी.एल.-अ.-02052023-245571
CG-DL-E-02052023-245571

असाधारण
EXTRAORDINARY

भाग II—खण्ड 3—उप-खण्ड (i)
PART II—Section 3—Sub-section (i)

प्राधिकार से प्रकाशित
PUBLISHED BY AUTHORITY

सं. 267]

नई दिल्ली, सोमवार, मई 1, 2023/वैशाख 11, 1945

No. 267]

NEW DELHI, MONDAY, MAY 1, 2023/VAISAKHA 11, 1945

सड़क परिवहन और राजमार्ग मंत्रालय

अधिसूचना

नई दिल्ली, 28 अप्रैल, 2023

सा.का.नि. 337(अ).—केंद्रीय मोटर नियम, 1989 का और संशोधन करने के लिए कतिपय नियमों का प्रारूप मोटरयान अधिनियम, 1988 (1988 का 59) की धारा 212 की उपधारा (1) के अधीन यथाअपेक्षित भारत के राजपत्र, असाधारण, भाग II, खंड 3, उपखंड (i) में, भारत सरकार के परिवहन और राजमार्ग मंत्रालय की अधिसूचना सा.का.नि. 49(अ), तारीख 24 जनवरी, 2023 द्वारा प्रकाशित किया गया था, जिसमें ऐसे सभी व्यक्तियों से, जिनकी उससे प्रभावित होने की संभावना थी, उस तारीख से, जिनको उक्त अधिसूचना को अंतर्विष्ट करने वाले राजपत्र की प्रतियां जनता को उपलब्ध करा दी गई थी, तीस दिन की अवधि के भीतर आक्षेप और सुझाव आमंत्रित किए गए थे ;

और, उक्त अधिसूचना वाली राजपत्र की प्रतियां जनता को तारीख 24 जनवरी, 2023 को उपलब्ध करा दी गई थी ;

और, उक्त प्रारूप नियम के संबंध में जनता से प्राप्त आक्षेपों और सुझावों पर केन्द्रीय सरकार द्वारा सम्यक् रूप से विचार कर लिया गया है ;

अतः, अब, केंद्रीय सरकार, मोटर यान अधिनियम, 1988 (1988 का 59) की धारा 110 द्वारा प्रदत्त शक्तियों का प्रयोग करते हुए, केंद्रीय मोटरयान नियम, 1989 का और संशोधन करने के लिए निम्नलिखित नियम बनाती है, अर्थात् :-

1. संक्षिप्त नाम और प्रारंभ.—(1) इन नियमों का संक्षिप्त नाम केंद्रीय मोटर यान (चौथा संशोधन) नियम, 2023 है।

(2) ये राजपत्र में अंतिम प्रकाशन की तारीख को प्रवृत्त होंगे।

2. केंद्रीय मोटर यान नियम, 1989 के नियम 125ग में,-

(क) उपनियम (1) के दूसरे परंतुक के स्थान पर निम्नलिखित परंतुक रखा जाएगा, अर्थात्:-

“परंतु यह कि एआईएस-135 के उपबंध एआईएस-052 (आरईवी.1) में यथा विनिर्दिष्ट टाईप III बसों पर लागू होंगे, जिनका विनिर्माण 1 अक्टूबर, 2023 को और उसके पश्चात् किया गया है।”;

(ख) उपनियम (2) के परंतुक के स्थान पर निम्नलिखित परंतुक रखा जाएगा, अर्थात्:-

“परंतु एआईएस-135 के अधिभोगी कक्ष में अग्निसुरक्षा के उपबंध एआईएस-063 में यथा विनिर्दिष्ट स्कूल बसों पर लागू होंगे, जिनका विनिर्माण 1 अक्टूबर, 2023 को और उसके पश्चात् किया गया है।”;

(ग) उपनियम (7) की सारणी 1 में क्रम संख्यांक 7क और उससे संबंधित प्रविष्टियों के स्थान पर निम्नलिखित क्रम संख्या और प्रविष्टियां रखी जाएंगी, अर्थात्:-

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
“7क	अधिभोगी कक्ष में अग्नि संचेतक और सुरक्षा प्रणाली	एम 3 प्रवर्ग की टाईप III बसें और स्कूल बसें	एआईएस-135	1 अक्टूबर, 2023”।

[फा. सं. आरटी-11016/37/2021-एमवीएल]

महमूद अहमद, अपर सचिव

टिप्पण : मूल नियम, भारत के राजपत्र, असाधारण, भाग II, खंड 3, उप-खंड (i) की अधिसूचना संख्या सा.का.नि. 590(अ), तारीख 2 जून, 1989 द्वारा प्रकाशित किए गए थे और अंतिम संशोधन अधिसूचना संख्या सा.का.नि. 289(अ), तारीख 13 अप्रैल, 2023 द्वारा किया गया था।

MINISTRY OF ROAD TRANSPORT AND HIGHWAYS

NOTIFICATION

New Delhi, the 28th April, 2023

G.S.R. 337(E).—Whereas, the draft rules further to amend the Central Motor Vehicles Rules, 1989 were published, as required under sub-section (1) of section 212 of the Motor Vehicles Act, 1988 (59 of 1988), *vide* notification of the Government of India in the Ministry of Road Transport and Highways *vide* number G.S.R. 49(E), dated the 24th January, 2023, in the Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3, sub-section (i), inviting objections and suggestions from all persons likely to be affected thereby before the expiry of the period of thirty days from the date on which copies of the Official Gazette containing the draft rules were made available to the public;

And whereas, copies of the said Gazette notification were made available to the public on the 24th January, 2023;

And whereas, objections and suggestions received from the public in respect of the said draft rules have been considered by the Central Government;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by section 110 of the Motor Vehicles Act, 1988 (59 of 1988), the Central Government hereby makes the following rules further to amend the Central Motor Vehicles Rules, 1989, namely:-

1. (1) These rules may be called the Central Motor Vehicles (Fourth Amendment) Rules, 2023.

(2) They shall come into force on the date of their publication in the Official Gazette.

2. In the Central Motor Vehicle Rules, 1989, in rule 125C,-

(a) in sub-rule(1), for the second proviso, the following proviso shall be substituted, namely:-

“Provided further that the provisions of AIS-135 shall be applicable to Type III buses, as specified in AIS-052(Rev.1), which are manufactured on and after the 1st October, 2023.”;

(b) in sub-rule(2), for the proviso, the following proviso shall be substituted, namely:-

“Provided that the provisions on fire protection in occupant compartment of AIS-135 shall be applicable to school buses, as specified in AIS-063, which are manufactured on and after the 1st October, 2023.”;

(c) in sub-rule (7), in Table 1, for serial number 7A and the entries relating thereto, the following serial number and entries shall be substituted, namely:-

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
“7A	Fire Alarm and Protection system in occupant compartment	Type III buses of category M3 and school buses	AIS-135	1 st October 2023.”.

[F. No. RT-11016/37/2021-MVL]

MAHMOOD AHMED, Addl. Secy.

Note : The principal rules were published in the Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3, Sub-section (i) *vide* notification number G.S.R. 590(E), dated the 2nd June, 1989 and lastly amended *vide* notification number G.S.R. 289(E), dated the 13th April, 2023.